

І смачна, і прыгожа, і нядорага

Што рабіць, каб вучні не адмаўляліся ад школьнага абеду?

Перапынкі паміж прыёмам ежы ў дзяцей не павінны перавышаць 3,5—4 гадзіны. Пра гэта павінны памятаць бацькі, якія адпраўляюць сваё дзіця ў школу. А калі вучань знаходзіцца ва ўстанове адукацыі да вечара, то трэба паклапаціцца пра дадатковы прыём ежы, няважна дзе: у сталовай, буфэце ці ў школьным кафэ.

— Ніякае так званое бартавое харчаванне, якое дастаўляецца і разагравецца на месцы, ці ссабойка гарачае харчаванне замяніць не могуць, — упэўнена загадчыца аддзялення гігіены дзяцей і падлеткаў Рэспубліканскага цэнтру гігіены, эпідэміялогіі і грамадскага здароўя Ала МАЛАХАВА. — Сістэма харчавання з патэльні — самая аптымальная. Выпадкі, калі дзіця не есць у сталовай, павінны быць выключэннем. Так, ёсць дзеці, якія катэгарычна адмаўляюцца харчавацца ў школе, і ёсць дзеці, якія на выдзелены ім на харчаванне ў школьнай сталовай сродкі набываюць малакарысныя ці ўвогуле шкодныя для здароўя прадукты.

Зразумела, што дзеці хочучь, каб у школьнай сталовай смачна кармілі, а гэта ў многім залежыць ад кваліфікацыі кухараў. Паводле сучасных патрабаванняў, ва ўстановах адукацыі могуць працаваць кухары з кваліфікацыяй не менш за чвэрты разрад. Але з прычыны невысокіх заробкаў сёння адчуваецца дэфіцыт адпаведных кадраў, асабліва ў сельскай мясцовасці.

55 працэнтаў школьнікаў у краіне ахоплены камбінатамі школьнага харчавання. У Мінску гэты паказчык увогуле дасягае 98 працэнтаў. А, напрыклад, у Мінскай вобласці 94% устаноў адукацыі самі забяспечваюць харчаванне сваіх навучэнцаў. Атрымліваецца танней, таму што на стол да школьнікаў трапляе сельгаспрадукцыя мясцовай вытворчасці...

— Кошт харчавання залежыць ад некалькіх фактараў. Напрыклад, ад узросту вучняў, ад таго, хто арганізуе харчаванне — сама школа, камбінат школьнага харчавання або індывідуальны прадпрымальнік, — тлумачыць галоўны спецыяліст упраўлення агульнай сярэдняй адукацыі Міністэрства адукацыі Аляксандра АЛЯКСЕЕВА. — Штокартальна аналізуецца рост інтэкса спажывецкіх цэн, і, калі ён перавышае дапушчальны парог, грашовыя нормы на харчаванне карэктуюцца. Апошні раз гэта адбылося ў лютым.

У мінулым навучальным годзе сярэдні кошт абеду для мінскіх школьнікаў вагаўся ад 2 рублёў 40 капеек да 2 рублёў 60 капеек. І гэта самая высокая паказчык па краіне. У рэгіёнах лічы на многа менш: у залежнасці ад узросту ад 1,43 да 1,73 рубля.

— Па даных выбарачнага анкетавання, праведзенага санітарнай службай, на першым месцы сярод прычын, па якіх дзеці адмаўляюцца харчавацца ў школе, стаіць знешні выгляд кухараў. Калі дзіця ўбачыць неакуратнага работніка сталовай ці ў кухара будуць брудныя рукі, яно ніколі не будзе там

харчавацца, — падкрэслівае Ала Малахава. — Эстэтычны бок (знешні выгляд кухараў, сервіроўка сталю, посуд, афармленне памяшканняў сталовых, мэбля) насамрэч вельмі важныя. Дарэчы, яшчэ тры гады таму наяўнасць у работнікаў сталовых аднаразовых пальчаткаў стала абавязковай: толькі ў пальчатках яны могуць штосьці наразаць ці раздаваць дзецям ежу.

Таксама важна ўлічваць і такую акалічнасць, як узрост школьнікаў: вязкую рысавую кашу старшакласнік наўрад ці будзе есці, а вось ад рассыпкістага рысу з агароднінай ён не адмовіцца.

На думку спецыялістаў, для таго каб бацькі былі упэўненыя ў тым, што дзіця харчуецца здаровай ежай у школе, а не піцай ці смажанкай у бліжнім магазіне, трэба шырэй укараняць ва ўстановах адукацыі безнаўную форму аплаты за харчаванне вучняў. Дарэчы, гэтым шляхам ужо ідуць у сталіцы. У цяперашні час складаюцца спісы навучэнцаў для прысваення кожнаму з іх асабістага кода і далейшага ўкаранення персаніфікаванай формы аплаты за харчаванне праз сістэму АРІП. Для забеспячэння вучняў паўнаватасным збалансаваным харчаваннем распрацаваны адзіныя прыкладныя двухтыднёвыя рацыёны харчавання для ўсіх устаноў агульнай сярэдняй адукацыі — як за кошт бюджэтных сродкаў, так і за кошт сродкаў бацькоў. Яны залежаць і ад сезона: восень — зіма і вясна — лета.

Надзея НИКАЛАЕВА.
nikalaeva@zviazda.by

ФАКТЫ

ПАДЗЕІ

НАВІНЫ

ДАПАМОЖА КОНСУЛЬСТВА

Міністэрства замежных спраў са шкадаваннем успрыняло паведамленне аб тым, што пасольства ЗША ў Расіі спыніла прыём дакументаў на афармленне віз для грамадзян Беларусі. Пра гэта паведаміў начальнік упраўлення інфармацыі — прэс-сакратар МЗС Дзмітрый Мірончык, адказваючы на пытанне міжнароднага інфармацыйнага агенцтва «Россия сегодня».

«Спадзяёмся, што, прыняўшы сённяшняе рашэнне, амерыканскі бок знойдзе магчымасць пашырыць работу консульскага аддзела свайго пасольства ў Мінску, — адзначыў Дзмітрый Мірончык. — Упэўненыя, што атрыманне грамадзянамі Беларусі магчымасці афармляць візы ў ЗША без выезду ў сумежныя краіны садзейнічала б пашырэнню міжасобасных кантактаў, а таксама развіццю супрацоўніцтва паміж нашымі краінамі».

Міністэрства замежных спраў таксама заклапочана тым, што «адносіны паміж Расійскай Федэрацыяй і Злучанымі Штатамі працягваюць ускладняцца і гэта ўжо негатыўна адбіваецца непасрэдна на простых беларусах». «Кіруючыся ў першую чаргу інтарэсамі Беларусі і яе грамадзян, выказваем надзею на хуткую нармалізацыю расійска-амерыканскіх адносін, якая, мы ўпэўненыя, пазітыўна адбілася б на сітуацыі ў свеце ў цэлым», — заявіў прэс-сакратар знешнепалітычнага ведамства.

Надзея ЮШКЕВІЧ.

ПЛАНЫ НАЙБУЙНЕЙШАГА ФАРМВЫТВОРЦЫ

Да 2020 года «Белмедпрепараты» выпускаць інсуліны ў картрыджнай форме, для чаго гэтай восенню будзе зманціравана новае абсталяванне.

Зараз прэпараты ў форме картрыджаў выпускаюць, фасуюць іх і ўпакоўваюць. Планаецца выпускаць і выработаныя картрыджаў у таблетках і капсулах для лячэння анкалагічных хворых. Дарэчы, сёння прадпрыемства забяспечвае 70 працэнтаў патрэб айчынных аховы здароўя ў такіх леках.

Паводле слоў генеральнага дырэктара РУП «Белмедпрепараты» Паўла КАХАЎЦА, у перспектыве неабходна працаваць над мінімізацыяй затрат з дапамогай вырабу ўласных субстанцый, 80 працэнтаў з якіх сёння завоззяцца з Кітая і Індыі. Неабходна таксама ўдзяляць большую ўвагу новым высокатэхналагічным прадуктам. Напрыклад, медыкаментознае суправаджэнне пацыентаў пасля пера-

несеных трансплантацый пакуль імпартавае. Для дыягнастычнай апаратуры патрабуюцца спецыяльныя рэнтгенкантрасныя рэчывы, якія таксама не вырабляюцца ў нашай краіне.

Святлана БАРЫСЕНКА.

ВЫКАПАЦЬ БУЛЬБУ ПА ДАСТУПНАЙ ЦАНЕ

прапануе пенсіянерам Тэрытарыяльны цэнтр сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва Брэсцкага раёна.

У шэрагу платных паслуг названага цэнтара ёсць шмат сельскагаспадарчых работ сезоннага характару. Роботнікі ўстановы выкапаюць бульбу, выбіраюць моркву і буракі, затым зааруць зямлю, могуць нават сфарміраваць грады пад пасадку агародных культур на зіму. Па заяўцы пенсіянера альбо інваліда работнікі выведдуць у вёску, каб скасіць траву, перанесці ў хлеў торфабрыкет альбо вугаль, адрамантаваць цяпліцу. Як заверылі ў Цэнтры, кошт платных паслуг для гэтай катэгорыі насельніцтва прымальны.

Святлана ЯСКЕВІЧ.

АД ПАДАТКУ ВЫЗВАЛЯЮЦА...

Інспекцыя Міністэрства па падатках і зборах па горадзе Мінску нагадвае, што з моманту набыцця другой кватэры (у тым ліку долі ў праве на яе) фізічныя асобы — грамадзяне Беларусі, замежныя грамадзяне і асобы без грамадзянства — з'яўляюцца плацельшчыкамі падатку на нерухомаць з адной з прыналежных кватэр.

Плацельшчык мае права самастойна вызначыць тую кватэру, якая не будзе абкладацца падаткам на нерухомаць. Для гэтага яму неабходна падаць у падатковы орган па месцы сваёй рэгістрацыі адпаведную заяву.

Увага! Сёлета стаўка падатку на нерухомаць для мінчан — уласнікаў двух і больш жылых памяшканняў у шматкватэрных і блочных жылых дамах з улікам павышальнага каэфіцыента, устаноўленага рашэннем Мінскага гарадскога савета дэпутатаў, складае 0,4% ад ацэначнага кошту кватэры. Аплата падатку на нерухомаць ажыццяўляецца на падставе паведамлення падатковага органа не пазней за 15 лістапада бягучага года. Шматдзетныя сем'і пачынаюць вызваляцца ад аплаты падатку ў дачынненні да ўсіх кватэр, якія належаць ім на праве ўласнасці.

Сяргей КУРКАЧ.

З-ЗА ЧАГО ГІНУЦЬ НАШЫ ДЗЕЦІ?

Да пачатку чарговага навучальнага года застаецца крыху больш за тыдзень. У гарады масава вяртаюцца дзеці пасля летняга адпачынку. Але знаходзячыся некаторы час па-за межамі буйных населеных пунктаў, паціху адвыкаеш ад інтэнсіўнасці руху на вуліцах. А дарога — суддзя жорсткі і памылак не даруе.

— За першыя паўгода ў Беларусі ад знешніх прычын загінулі 52 дзіцяці, — зазначыў намеснік дырэктара РНПЦ траўматалогіі і артапедыі Леанід ЛОМАЦЬ. — Летась жа такіх выпадкаў было 77 за такі ж перыяд. Істотна знізілася смяротнасць ад дарожна-транспартных здарэнняў, падзенняў і ўтапленняў. Натуральна, на сёлётную статыстыку паўплываюць яшчэ ліпень і жнівень. Але спадзяёмся, што мінулы год гэтыя сумныя лічбы не перасягнуць.

Пры гэтым паказчыкі дзіцячага траўматызму змяншаюцца ўжо некалькі гадоў. Напрыклад, у 2011 годзе смяротнасць непаўналетніх ад знешніх прычын складала 15,4 на 10 тысяч дзяцей. А летась — ужо 8,4. Але безадказныя паводзіны часта заканчваюцца і сур'ёзнымі траўмамі, жыць з якімі давядзецца дзяцяці гадоў.

— Да нас у цэнтр пастаянна паступаюць падлеткі, якія ныраюць у месцах, што кепска ведаюць, — працягвае Леанід Ломаць. — І, як правіла, атрымліваюць траўмы шыйнага аддзела пазваночніка. Пералам у такім месцы заўжды страшны. Калі ён не такі моцны,

то яшчэ магчымае нейкае аднаўленне, а вось калі пералам суправаджаецца разрывам спінога мозгу — то гэта інваліднасць на ўсё жыццё. Ці варта геройстваваць дзеля такіх наступстваў?

Сеў на веласіпед — надзеў шлем?

Апошнім часам у краіне пачаў набіраць абароты веласіпедны рух. З аднаго боку, гэта вельмі добра — усё больш людзей далучаецца да вядзення здаровага ладу жыцця. А з іншага? Артыкул 148 Правілаў дарожнага руху рэгламентуе, што веласіпедысты мусяць рухацца па спецыяльнай дарожцы, а пры яе адсутнасці — па ўзбочыне, тратуары і пешаходнай дарожцы, не перашкаджаючы пры гэтым іншым. Калі ж усяго гэтага набору няма, то рух веласіпедістаў дзваліцца па праезнай частцы, але не далей за адзін метр ад яе правага краю. Вось толькі часта даводзіцца назіраць сітуацыю, амаль як у «Барадзіне» Лермантава — «Смешалісь в кучу кони, люди...» Асабліва гэта

датычыцца старых кварталаў, дзе тратуары 40—60 гадоў таму наўрад ці разлічваліся пад тое, што па іх будуць не толькі хадзіць людзі, але і масава ездзіць веласіпедысты.

— Цяпер распрацоўваецца новая канцэпцыя веласіпеднага руху, — кажа Леанід Ломаць. — Сярод траўмаў, якія атрымліваюць веласіпедысты і пешаходы, часта рэгіструюцца пашкоджанні галавы. Завяршыцца яно можа цяжка, нават да лятальнага канца. Вядома, калі не глядзець па баках і не выкарыстоўваць сродкі засцярогі. Вось зараз абмяркоўваецца пытанне — ці трэба абавязваць карыстацца веласіпеднымі шлемамі? Ці, напрыклад, накаленікамі. Здаецца, пры падзенні траўма няцяжкая. А пасля на гэтым месцы ўзнікаюць артрозы, і ўсё можа скончыцца пры найгоршым раскладзе эндапратэзаваннем. Ёсць у свеце краіны, дзе ўвіль абавязковыя велашлемы. Сярод іх — Аўстралія, Новая Зеландыя...

Вы ўтрымаеце на руках 350 кілаграмаў?

У школах з'явіцца пашпарты дарожнай бяспекі

Шлях з дому ў школу рэдка пралягае так, каб не трэба было пераходзіць адну ці некалькі дарог ці пятыя па дваравых праездах, спрэс запаркаваных аўтамабілямі. А значыць, рызыка незнарок сунуцца пад колы машыны ўзрастае шматкроць.

— Сёлета на кожную ўстанову адукацыі будзе заведзены пашпарт дарожнай бяспекі, — кажа старшы інспектар па асаблівых даручэннях УДАІ Міністэрства ўнутраных спраў Беларусі Ганна БАНАДЫК. — Ён быў распрацаваны яшчэ летась і змяшчае практычна ўсю інфармацыю аб школе — пра час заняткаў, колькасць змен, уладальніка дарог каля ўстановы, школьны аўтобус, поўную інфармацыю пра арганізацыю дарожнага руху побач са школай. Таксама ў ім вялікая ўвага ўдзяляецца маршруту бяспечнага руху «дом—школа—дом» для вучняў і бацькоў. Акрамя таго, у школы перададзены інтэрактыўныя камп'ютарныя праграмы для дзяцей, з дапамогай якіх можна як выкладаць, так і правяраць веды датычна правільных паводзін на дарозе.

Гэты пашпарт захоўваецца і ва ўстанове адукацыі, і ў мясцовым аддзеле ДАІ. Ён абавязкова прыкладаецца да пашпарта гатоўнасці школы да чарговага навучальнага года.

— Калі 10 гадоў таму 70—80% ДТЗ з удзелам дзяцей адбываліся па іх віне, то цяпер сітуацыя разварнулася наадварот, — працягвае Ганна Банодык. — Сёлета зарэгістравана 137 аварый з непаўналетнімі, 8 дзяцей загінулі. Сярод іх — трое пасажыраў, чатыры пешаходы і адзін веласіпедыст. 62 дзіцяці-пасажыры аўтамабіляў атрымалі траўмы, 22 былі збіты на пешаходных пераходах. І ўжо за жнівень дарога забрала тры дзіцячыя жыцці. Што да аўтамабіляў, то знізіць дзіцячы траўматызм дапамагаюць аўтакрэслы. Лепш за такія ўстройства нічога не прыдуманна. Яны сканструяваны з улікам усіх асаблівасцяў арганізма. Дзеці, якія знаходзяцца ў такіх прыладах, атрымліваюць нязначныя траўмы. Гэта парэзы твару, ушыбы. Але не страшныя пераламы.

Бацькі, якія не хочучь набываць аўтакрэсла і сцвярджаюць, што здолеюць утрымаць малаго на руках, распісваюцца ў няведанні законаў фізікі. Напрыклад, маса аднагодовага дзіцяці складае звычайна 10—12 кілаграмаў. Калі ж аўтамабіль, у якім едзе малы, сутыкнуўся ў лабавую на не самай высокай хуткасці ў 40 кіламетраў за гадзіну, то вага малаго (якую не трэба блытаць з масай) павялічыцца ў 35 разоў. Вы ўтрымаеце на руках 350—420 кілаграмаў?

Валярыян ШКЛЕННИК.
schklennik@zviazda.by